

XXIII. Jezusa snamejo s križa, Aleksa Ivanc – Olivieri, *Križev pot* (izrez), 1999

Dane Zajc (1929 – 2005), slovenski pesnik, dramatik in esejist, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, prejemnik Prešernove nagrade, je leta 2004 napisal svoj zadnji pesniški cikel Križev pot. To svoje delo je še isto leto dvojezično izšlo v Doberdobi v posebni izdaji skupaj s Križevim potom tamkajšnje cerkev sv. Martina, ki ga je leta 1999 naslikala Aleksa Ivanc–Olivieri, roj. 1916. Projekt sta zamislila Ambrož Kodelja in Jolka Milič. Slednja je Zajčevo pesnitev prelila v italijanščino. Natis izvirnika Zajčevega križevega pota je dovolil gospod Ambrož Kodelja, župnik v Doberdobi.

Dane Zajc

KRIŽEV POT

Jezusa obsodijo na smrt

*Bila je zrečena obsodba.
Si stopil ven. Si stopil sam.
So se poskrili apostoli.
Je molčal svet,
zasut s temno besedo.
Zlomljeno nad tvojo glavo.*

II

Jezus sprejme križ

*Na rame, ki krvavijo,
si križ naloži.*

Je težek kakor Zemlja.

*Kakor mračna želja,
zakričana iz votlih grl.*

*Še za njim, še pred njim,
še pod nogami vpije:*

»Križaj ga!« Križaj ga!«

III

Jezus pade prvič pod križem

Si bil prebičan. Opljuvan.

Zasramovan s kričavimi besedami.

Bele spake so jih pljuvale.

Prihajale so iz mraka.

Odhajale so nazaj v polmrak.

Tam so zajele novo kepo nizkotnosti.

Temno in težko.

Zmeraj težjo.

Zmagoslavnejšo.

IV

Jezus sreča svojo mater

Iz zidov samote.

*Iz bele megle na poti
je prišla mati.*

*Si videl tišino v njenih očeh,
vsevednih?*

Trpljenje v njenem pogledu?

Trpeči Človek božji.

Kaj rečeš nesrečni materi, nesrečnik?

V

Simon pomaga Jezusu nositi križ

*Naj ti pomagam, prebičani,
naj ti ta težki križ, s trnjem kronani,
naj ti ga na poti h koncu pridržim
čez to kamenje, to črno kamenje.
Ne zmoreš ga sam, opotekavec,
na poti na strmo Lobanjo.*

VI

Veronika ponudi Jezusu potni prt

V beli prt se je otrl.

Si je oči, zalite s krvjo,

usta, zaklenjena z bolečino.

V belem prtju obraz Sina človekovega ostane.

V beli pesek časa odtisnjen.

VII

Jezus pade drugič pod križem

Spet se izluščijo obrazi.

Stopijo iz belega mraka.

Vpijó vranje besede.

Iz samega sovraštva.

Zasmehujejo Ljubezen.

Trgajo na kosme Njegovo Ljubezen.

Pade pod penastim sovraštvom,

kot bo zmeraj padala.

VIII

Jezus tolaži jeruzalemske žene

Kdo nas bo rešil?

Kdo bo vstopil v naše hiše?

Bomo rojevale temna bitja?

Bojo ob naših ognjiščih

sedeli ljudje iz sence?

Ko te ne bo, kje bo naša tolažba,

človek obsojeni?

IX

Jezus pade tretjič pod križem

*Strma je pot na goro,
kamor greš.*

*Omahljive so noge,
ki ne ubogajo namena.*

Namena, oddaljenega. Dosojenega.

Zamaje se svet. Klecnejo noge.

Križ te vrže. Udari.

Pritisne nate.

Težki križ tebe, ki si težji kot svet.

Jezusa slečejo

*Trgajo z njega oblačila,
sramotijo njegovo telo,
omagano, na zadnji dih pripravljeno.
S trdimi besedami vojščakov,
zdravih in krutih,
ga obkladajo.*

*Ki gleda zunaj časov vse čase,
vidi:
isti vojščaki, trdi in neizprosni,
z imenom, ki ga zdaj sramotijo,
na svojih kričečih ustih
delajo strašna dela.
Ime, ki ga bojo nesli na štiri strani sveta,
golo in ponižano, kot je njegovo
tenko telo ljubezni.*

Jezusa pribijejo na križ

Križ je njegova postelja.

Trdi udarci kladiva

zabijajo žeblje v meso in les.

Kri iz ran kaplja

v temna globoka usta zemlje.

Jezus umrje na križu

Zakliče z močnim glasom.

*Pokliče tistega, ki je oče usode,
ki je usoda in nedoumljivost.*

*Z glasom iz telesa mučenega,
izmučenega, s suhimi usti,
z raskavim glasom ga pokliče.*

*In pride visoki val noči,
butne ob Golgoto, jo zagrne.*

*Odplavi v neskončnost duha vsevednega.
Ga položi v očetovsko naročje,
skrito očem in našemu umu.*

Jezusa snamejo s križa

*Trdo križano truplo
z otrdelimi razprostrtimi rokami
omahne s križa v njeno naročje.
Tja, od koder je prišlo in odšlo,
da je oznanjalo tiho besedo ljubezni,
tja se je vrnilo telo.
V naročje, ki ga sprejme nazaj, pade.
V naročje mater vseh mater,
ki bojo ponavljale žalost, globoko.
V molku,
ki je zakovan v samo težko srce sveta.*

Jezusa položijo v grob

V grob Ga polože.

*Iz skalnega groba, iz trupla
maziljenega, zasije znamenje križa.*

Vstopa v prsi življenja.

*Je znak za rojstvo,
je znak za smrt,
je znak za trpljenje. Trpljenje.*

Je znak za veselje.

In za Ljubezen. Nedoumljivo.

Je neskončna.

Nerazumljivo.

Je večna.

*Boš izkoreninil hudobijo,
v naše meso zasejano,*

Duh božji?